

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

ભારતીય સંઘ અને અન્ય

વિરુદ્ધ

તારસેમ લાલ અને અન્ય

સપ્ટેમ્બર ૨૧, ૨૦૦૬,

[અરિજીત પાસાયત અને લોકેશ્વર સિંહ પંતા, ન્યાયાધીશો]

સેવા કાયદો:

પગાર અને ભથ્થાં – પ્રોફોર્મા પ્રમોશનની તારીખથી તેનો દાવો – તે સમયગાળા દરમિયાન કર્મચારીએ તે પદ પર કામ કર્યું ન હતું તે આધારે ઈનકાર – ઠરાવ્યું: કારણ કે કર્મચારીએ તે સમયગાળા દરમિયાન પદ પર કામ કર્યું ન હતું, તે 'કામ નહીં તો પગાર નહીં'ના સિદ્ધાંતના આધારે દાવા માટે હકદાર ન હતો – રેલવે બોર્ડ પરિપત્ર તારીખ ૧૫/૧૭ સપ્ટેમ્બર ૧૯૬૪ – રેલવે સ્થાપના માર્ગદર્શિકા, ભાગ I – ફકરો ૨૨૮.

પ્રતિવાદી-કર્મચારીએ કેન્દ્રીય વહીવટી ટ્રિબ્યુનલ સમક્ષ અરજી દાખલ કરીને દાવો કર્યો હતો કે તે પ્રોફોર્મા પ્રમોશનની તારીખથી પગાર અને ભથ્થાં માટે હકદાર છે અને વાસ્તવિક પ્રમોશનની તારીખથી નહીં. અપીલકર્તા-સરકારે, રેલવે બોર્ડના તારીખ ૧૫/૧૭ સપ્ટેમ્બર, ૧૯૬૪ ના પરિપત્ર અને ભારતીય રેલવે સ્થાપના માર્ગદર્શિકા, ભાગ I ના ફકરા ૨૨૮ પર આધાર રાખીને દલીલ કરી હતી કે આ દાવો અયોગ્ય છે. ટ્રિબ્યુનલે આ કોર્ટ દ્વારા પસાર કરાયેલા ચુકાદા પર આધાર રાખીને પ્રતિવાદીનો દાવો નામંજૂર કર્યો હતો. પ્રતિવાદીની રિટ અરજી પણ હાઈકોર્ટ દ્વારા બરતરફ કરવામાં આવી હતી. તેથી આ વર્તમાન અપીલ.

અપીલને મંજૂરી આપતા કોર્ટે કહ્યું:

આ કોર્ટ દ્વારા પસાર કરાયેલા ચુકાદાને ધ્યાનમાં રાખીને, જેમાં એવું ઠરાવવામાં આવ્યું છે કે રેલવે બોર્ડના ૧૫/૧૭ સપ્ટેમ્બર, ૧૯૬૪ ના પરિપત્રમાં "આ બાબતે કોઈ બાકી રકમ ચૂકવવાપાત્ર રહેશે નહીં કારણ કે તેણે ખરેખર ઉચ્ચ પદની ફરજો અને જવાબદારીઓ ઉપાડી ન હતી."એ કલમ એ શાસન સાથે સુસંગત છે કે 'કામ નહીં તો પગાર નહીં'ના સિદ્ધાંત પર કર્મચારીઓ ઉચ્ચ પગાર માટે હકદાર રહેશે નહીં કારણ કે તેઓએ તે પદ પર ખરેખર કામ કર્યું નથી, ટ્રિબ્યુનલ અને હાઈકોર્ટ પ્રતિવાદીને રાહત આપવામાં યોગ્ય ન હતા. [૪૫૯-૭; ૪૬૦-બી]

ભારત સંઘ અને ઓ. આર. અન્ય વિ. પી. ઓ. અબ્રાહમ અને ઓ. આર. અન્ય સુપ્રીમ કોર્ટ દ્વારા સી. એ. ૮૯૦૪ (૧૯૯૪) માં પસાર કરાયેલા આદેશમાં ૧૩.૮.૧૯૯૭ પર નિર્ણય લેવામાં આવ્યો; વિરેન્દ્ર કુમાર, જનરલ મેનેજર, ઉત્તર રેલવે, નવી દિલ્હી વિ. અવિનાશ ચંદ્ર ચક્કા અને અન્ય, [1990] ૩ એસસીસી ૪૭૨ પર આધાર રાખ્યો હતો.

હરબંસ સિંહ વિરુદ્ધ પંજાબ રાજ્ય અને અન્ય, [૧૯૯૫]સપ. ૩ એસ. સી. સી. ૪૭૧ નો ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો છે.

દિવાની અપીલ અધિકારક્ષેત્ર:

૨૦૦૬ની દિવાની અપીલ નંબર૪૨૨૨.

ચંદીગઢ ખાતે પંજાબ અને હરિયાણા હાઈકોર્ટના સી. ડબલ્યુ. પી. નં. ૬૭૩૭/૨૦૦૪ ના ચુકાદા અને આદેશમાંથી.

અપીલકર્તાઓ માટે ટી. એસ. દોઆબિયા, શૈલેન્દ્ર શર્મા, ડી. એસ. મહરા અને બી. કૃષ્ણ પ્રસાદ.

કોર્ટનો ચુકાદો ન્યાયાધીશ અરિજીત પાસાયત દ્વારા આપવામાં આવ્યો હતો.લીવ મંજુર

ભારત સરકાર અને તેના પદાધિકારીઓ પંજાબ અને હરિયાણા હાઈકોર્ટની ડિવિઝન બેન્ચે વર્તમાન અપીલકર્તાઓ દ્વારા દાખલ કરાયેલી રિટ અરજીને ફગાવી દેતા અને સેન્ટ્રલ એડમિનિસ્ટ્રેટિવ ટ્રિબ્યુનલ, ચંદીગઢ બેન્ચ, ચંદીગઢ

(ટૂંકમાં 'કે. એ. ટી.') ના આદેશને સમર્થન આપતા આપેલા ચુકાદાની શુદ્ધતા પર સવાલ ઉઠાવે છે.

સંક્ષિપ્તમાં પૃષ્ઠભૂમિ હકીકતો નીચે મુજબ છે:

પ્રતિવાદીએ મૂળ અરજી દાખલ કરી હતી જેમાં દાવો કરવામાં આવ્યો હતો કે તે પ્રોફોર્મા બઢતી આપવામાં આવી હતી તે તારીખથી ચૂકવણી અને ભથ્થાનો હકદાર છે, વાસ્તવિક બઢતીની તારીખથી નહીં. અપીલકર્તાઓએ દાવો અસમર્થનીય હોવાની દલીલ કરવા માટે સપ્ટેમ્બર 1964 ના પરિપત્ર પર આધાર રાખ્યો હતો.

કેન્દ્રીય વહીવટી ટ્રિબ્યુનલ (કે એ ટી) મુજબ, જે એકમાત્ર પ્રશ્નનો નિર્ણય કરવાનો હતો તે એ હતો કે શું પ્રતિવાદી ઓગસ્ટ, ૨૦૦૧, જે તારીખે તેને વાસ્તવિક રીતે એમ.સી.એમ. તરીકે બઢતી આપવામાં આવી હતી, તે તારીખથી પગાર અને ભથ્થાં માટે હકદાર હતો કે ૯.૯.૧૯૯૭, જે તારીખથી તેને પ્રોફોર્માના આધારે બઢતી આપવામાં આવી છે, તે તારીખથી હકદાર હતો. અપીલકર્તાઓએ તેને ૯.૯.૧૯૯૭ થી બાકી રકમ આપવાનો ઇનકાર કર્યો હતો કારણ કે તેણે તે સમયગાળા દરમિયાન બઢતીના પદ પર કામ કર્યું ન હતું અને તેથી તે તે તારીખથી સુધારેલા પગાર માટે હકદાર ન હતો. ભારતીય રેલવે સ્થાપના માર્ગદર્શિકા (ટૂંકમાં 'આઈઆરઈએમ') ભાગ I ના ફકરા ૨૨૮ પર આધાર રાખવામાં આવ્યો હતો, જે વહીવટી ભૂલને કારણે બઢતી ગુમાવનાર કર્મચારીઓ સાથે સંબંધિત છે. તે અન્ય બાબતોની સાથે એવું પ્રદાન કરે છે કે આવા

કિરસાઓમાં પગાર પ્રોફોર્માના આધારે નક્કી કરવો જોઈએ અને વધેલા પગારને વાસ્તવિક બઢતીની તારીખથી મંજૂરી આપવી જોઈએ અને આ બાબતે ભૂતકાળના સમયગાળા માટે કોઈ બાકી રકમ ચૂકવવી જોઈએ નહીં કારણ કે તેણે ખરેખર ઉચ્ચ પદની ફરજો અને જવાબદારીઓનું પાલન કર્યું ન હતું. ટ્રિબ્યુનલે આ કોર્ટના હરબંસ સિંહ વિ. સ્ટેટ ઓફ પંજાબ અને અન્ય, [૧૯૯૫] સપ. ૩ એસસીસી ૪૭૧ ના ચુકાદા પર આધાર રાખીને ઠરાવ્યું કે આ વલણ અસમર્થનીય હતું. ટ્રિબ્યુનલના હુકમને હાઈકોર્ટ સમક્ષ પડકારવામાં આવ્યો હતો.

ઉપર નોંધ્યા મુજબ ઉચ્ચ અદાલતે હરબંસ સિંહના કેસમાં (ઉપરોક્ત) ચુકાદાના આધારે રિટ અરજીને ફગાવી દીધી હતી.

અપીલકર્તાના વિદ્વાન વકીલે રજૂઆત કરી કે હાઈકોર્ટ દ્વારા પુષ્ટિ થયેલો ટ્રિબ્યુનલનો દૃષ્ટિકોણ કાયદામાં સાચી સ્થિતિ દર્શાવતો નથી. એવી દલીલ કરવા માટે આઈઆરઈએમના ફકરા ૨૨૮ નો ઉપયોગ કરવામાં આવ્યો હતો કે આ તાત્કાલિક કેસમાં ટ્રિબ્યુનલ અથવા હાઈકોર્ટે જોગવાઈની કાયદેસરતા પર કોઈ દૃષ્ટિકોણ વ્યક્ત કર્યો નથી. કેન્દ્રીય વહીવટી ટ્રિબ્યુનલ (કે એ ટી) અને હાઈકોર્ટે હરબંસ સિંહના કેસ (ઉપરોક્ત) પર માત્ર આધાર રાખ્યો હતો જેમાં એ દર્શાવવામાં આવ્યું ન હતું કે તે કેસના વાસ્તવિક દશ્યને વર્તમાન કેસની હકીકતો પર કેવી રીતે લાગુ કરી શકાય છે.

નોટિસ હોવા છતાં પ્રતિવાદી વતી કોઈ હાજરી નથી.

આઈઆરઈએમનો ફકરા ૨૨૮ માં નીચે મુજબ વાંચે છે:

"૨૨૮.ભૂલભરેલી બઢતી(૧). કેટલીકવાર વહીવટી ભૂલોને કારણે, કર્મચારીઓને ઉચ્ચ ગ્રેડમાં બઢતી માટે અવગણવામાં આવે છે, જે કાં તો બઢતીનો હુકમ કરતી વખતે યોગ્યતા ધરાવતા કર્મચારીઓની સંબંધિત સિનિયોરિટીના ખોટા સોંપણી અથવા અન્ય કેટલાક કારણોસર હોઈ શકે છે. વહીવટી ભૂલોને કારણે સિનિયોરિટીનું નુકસાન મુખ્યત્વે બે પ્રકારનું હોઈ શકે છે:-

૧. જ્યાં કોઈ વ્યક્તિને વહીવટી ભૂલને કારણે બઢતી આપવામાં આવી નથી, અને

૨. જ્યાં કોઈ વ્યક્તિને બઢતી આપવામાં આવી છે પરંતુ તે તારીખથી નહીં કે જે તારીખથી તેને વહીવટી ભૂલ ન થઈ હોત તો બઢતી આપવામાં આવી હોત.

આવા દરેક કેસને તેની યોગ્યતા પર ધ્યાનમાં લેવો જોઈએ. જે કર્મચારીઓએ વહીવટી ભૂલને કારણે બઢતી ગુમાવી છે, તેમને બઢતી પર, તેમના પહેલાથી જ બઢતી પામેલા જુનિયરની તુલનામાં, બઢતીની તારીખને ધ્યાનમાં લીધા વિના, યોગ્ય સિનિયોરિટી સોંપવી જોઈએ. બઢતી પર ઉચ્ચ ગ્રેડમાં પગાર યોગ્ય સમયે પ્રોફોર્મા ધોરણે નક્કી કરી શકાય છે. વધેલો પગાર વાસ્તવિક બઢતીની તારીખથી મંજૂર કરી શકાય છે. આ બાબતે

કોઈ બાકી રકમ ચૂકવવાપાત્ર રહેશે નહીં કારણ કે તેણે ખરેખર ઉચ્ચ પદની ફરજો અને જવાબદારીઓ ઉપાડી ન હતી.

આ કોર્ટને યુનિયન ઓફ ઇન્ડિયા અને અન્ય વિ. પી.ઓ. અબ્રાહમ અને અન્ય, સી.એ. ૮૯૦૪ ઓફ (૧૯૯૪) માં ૧૩.૮.૧૯૯૭ ના રોજ નિર્ણય લેવાયેલા તે જ મુદ્દા સાથે વ્યવહાર કરવાનો અવસર મળ્યો હતો. તે કેસમાં, અર્નાકુલમ બેંચની સેન્ટ્રલ એડમિનિસ્ટ્રેટિવ ટ્રિબ્યુનલ (કે એ ટી) ના હુકમ સામે અપીલ દાખલ કરવામાં આવી હતી. તે કેસમાં યુનિયન ઓફ ઇન્ડિયા અને તેના કાર્યકર્તાઓ દ્વારા ૧૫/૧૭ સપ્ટેમ્બર, ૧૯૬૪ ના રેલવે બોર્ડના પરિપત્ર પર આધાર રાખવામાં આવ્યો હતો જેમાં અન્ય બાબતોની સાથે નીચે મુજબ પ્રદાન કરવામાં આવ્યું હતું:

"આ ખાતા પર કોઈ બાકી રકમ ચૂકવવાપાત્ર રહેશે નહીં કારણ કે તેમણે ખરેખર ઉચ્ચ પદની ફરજો અને જવાબદારીઓ સંભાળી ન હતી.

કેન્દ્રીય વહીવટી ટ્રિબ્યુનલ (કે એ ટી) ની એક બેંચે તે કલમને અમાન્ય ગણાવી હતી.પરંતુ વીરેન્દ્ર કુમાર, જનરલ મેનેજર, નોર્થન રેલવેઝ, નવી દિલ્હી વિ. અવિનાશ ચંદ્ર ચઢા અને અન્ય, [૧૯૯૦] ૩ એસસીસી ૪૭૨ માં આ દૃષ્ટિકોણને યોગ્ય ન ઠેરવવામાં આવ્યો. અબ્રાહમના કેસ(ઉપરોક્ત)માંનો હુકમ નીચે મુજબ વાંચવામાં આવે છે:

આ અપીલ સેન્ટ્રલ એડમિનિસ્ટ્રેટિવ ટ્રિબ્યુનલ, એનાકુલમ બેંચના ઓ.એ. નંબર ૬૪૯/૯૦ તારીખ ૩૦ સપ્ટેમ્બર, ૧૯૯૧ ના હુકમ વિરુદ્ધ દાખલ કરવામાં આવી છે. જોકે અપીલ સમગ્ર હુકમને પડકારે છે, અપીલકર્તાઓ વતી વિદ્વાન વરિષ્ઠ વકીલ શ્રી ગોસ્વામીએ નિખાલસપણે જણાવ્યું કે અપીલ હવે માત્ર ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા આપવામાં આવેલા પાછલા પગારની ચૂકવણી પૂરતી મર્યાદિત છે.

અપીલ હેઠળના હુકમ દ્વારા, ટ્રિબ્યુનલે એ અરજીને મંજૂર કરી છે જેણે રેલવે બોર્ડના તારીખ ૧૫/૧૭ સપ્ટેમ્બર, ૧૯૬૪ ના પરિપત્રને પડકાર્યો હતો. ઉક્ત પરિપત્રમાં અન્ય બાબતોની સાથે, નીચેની કલમ શામેલ છે:

"આ ખાતા પર કોઈ બાકી રકમ ચૂકવવાપાત્ર રહેશે નહીં કારણ કે તેમણે ખરેખર ઉચ્ચ હોદ્દાઓની ફરજો અને જવાબદારીઓ સંભાળી ન હતી.

ઉપરોક્ત કલમ કાઢી નાખ્યા બાદ, વધુ નિર્દેશો આપવામાં આવ્યા હતા. વિદ્વાન વકીલ રજૂઆત કરે છે કે જે કલમને દૂર કરવાનો નિર્દેશ આપવામાં આવ્યો છે, તે આ કોર્ટના વીરેન્દ્ર કુમાર, જનરલ મેનેજર, નોર્ધન રેલવેઝ, નવી દિલ્હી વિ. અવિનાશ ચંદ્ર ચઢા અને અન્ય, [૧૯૯૦] ૨ એસસીઆર ૭૬૯, કેસના ચુકાદા અનુસાર

છે. આ કોર્ટે, તે કેસમાં, 'કામ નહીં તો પગાર નહીં'ના સિદ્ધાંત પર ઠરાવ્યું હતું કે પ્રતિવાદીઓ ઉચ્ચ પગાર માટે હકદાર રહેશે નહીં કારણ કે તેઓએ તે પદ પર ખરેખર કામ કર્યું નથી. જે કલમને ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા કાઢી નાખવાનો નિર્દેશ આપવામાં આવ્યો છે, તે આ કોર્ટના શાસન સાથે સુસંગત હોવાથી, અમારા મતે, ટ્રિબ્યુનલ તે કલમને કાઢી નાખવાનો નિર્દેશ આપવામાં યોગ્ય ન હતું. તે મુજબ, તે હદ સુધી આ અપીલ મંજૂર કરવામાં આવે છે. પરિણામ એ છે કે પ્રતિવાદીઓને નિવૃત્તિ પહેલા, જો કોઈ હોય તો, માનવામાં આવેલી જઠ્ઠાતી અને પેન્શન નક્કી કરવાના મામલામાં પણ લાભ આપવામાં આવશે. કોઈ ખર્ચ નહીં.

વિરેન્દ્રના કેસ (ઉપરોક્ત) અને પી. ઓ. અબ્રાહમના કેસ(ઉપરોક્ત)માં જે કહેવામાં આવ્યું છે તેને ધ્યાનમાં રાખીને, ટ્રિબ્યુનલ અને હાઈકોર્ટ પ્રતિવાદીને રાહત આપવામાં ન્યાયી ન હતા. હરબંસ સિંહના કેસ (ઉપરોક્ત) પર નિર્ભરતા બિનજરૂરી હતી.

હુકમો રદ કરવામાં આવે છે. અપીલ મંજૂર કરવામાં આવે છે પરંતુ સંજોગોમાં ખર્ચ અંગેના કોઈ હુકમ વિના.

અપીલને મંજૂરી આપવામાં આવી છે.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.